

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора българската етническа група обхваща 239 770, или 87.0% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. дялът на тази група се увеличава с 0.8 процентни пункта.

Към ромската етническа група са се самоопределили 18 158, или 6.6% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 1.2 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към третия по численост турски етнос са се самоопределили 12 170, или 4.4% от отговорилите лица. Относителният им дял намалява с 0.5 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

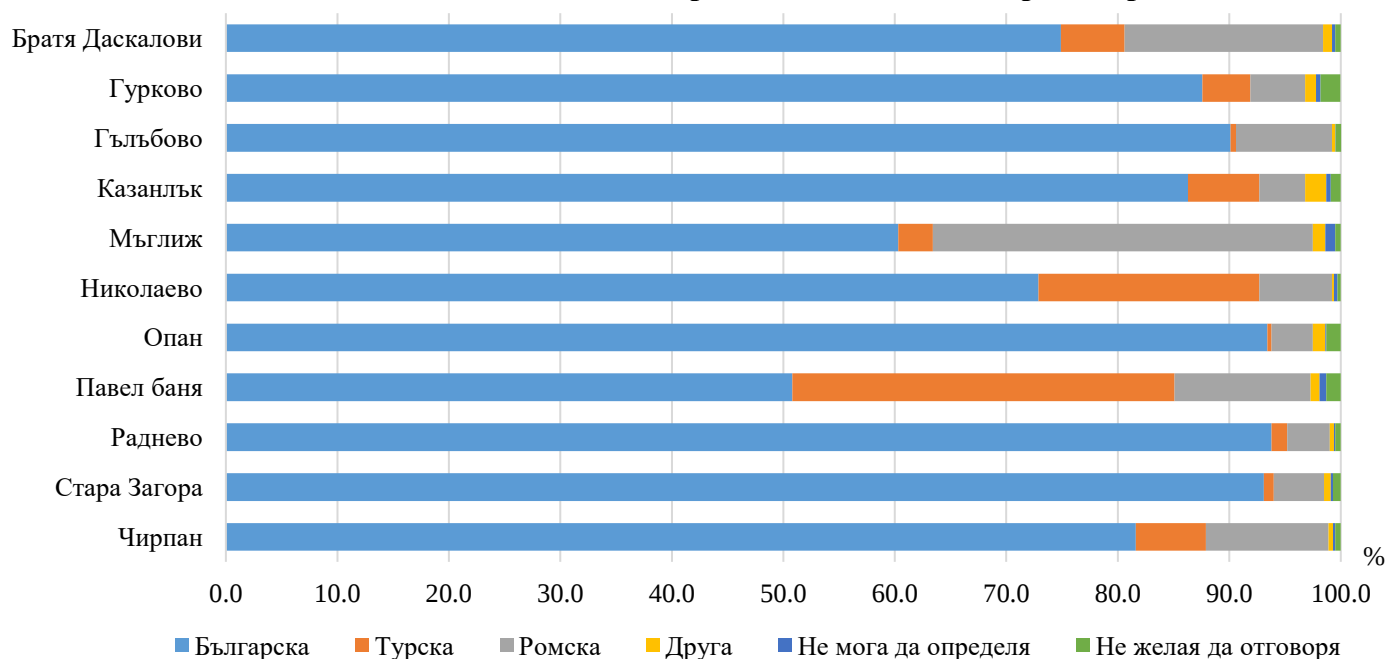
Към други етнически групи са се самоопределили 2 465 души, или 0.9%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 816 (0.3%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 2 113, или 0.8% от отговорилите лица.

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Към 7 септември 2021 г. във всички общини на област Стара Загора преобладава населението от българската етническа общност. Най-висок е относителният му дял в общините Раднево (93.8%), Опан (93.4%) и Стара Загора (93.1%). С най-нисък дял на населението от българската етническа група сред всички единадесет общини на областта са Павел баня (50.8%) и Мъглиж (60.3%).

Фиг. 1. Структура на населението по етническа принадлежност и общини към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

В осем общини населението от ромската етническа общност е втората по численост група. Най-голям е делът на самоопределилите се като роми в общините Мъглиж - 34.1%, Братя Даскалови - 17.8% и Павел баня - 12.2%. С най-нисък дял са общините Опан - 3.7% и Раднево - 3.8%.

В пет общини относителният дял на населението, самоопределило се към турската етническа група, е по-висок от този за областта (4.4%). Най-висок е той в общините Павел баня - 34.3% и Николаево - 19.8%, а най-нисък в община Опан - 0.4%.

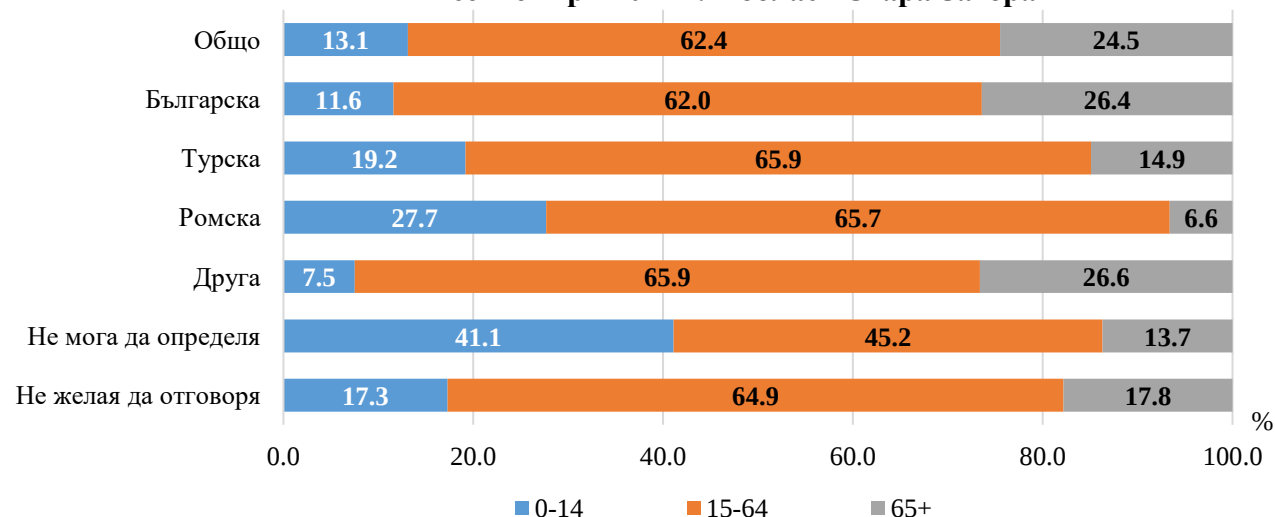
С течение на времето населението с българско етническо самоопределение се е урбанизирано значително повече в сравнение с другите две етнически групи. Към 7 септември 2021 г. в градовете на област Стара Загора живеят 75.2% от българския, 36.5% от турския и 38.8% от ромския етнос.

Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. В област Стара Загора при тази група дялът на населението на 65 и повече навършени години е - 26.4%, при 14.9% и 6.6% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е дялът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 27.7% от самоопределилите се към този етнос. По-малък е дялът на младите при турската етническа група (19.8%) и най-нисък е този дял при българската общност - 11.6%.

Фиг. 2. Възрастова структура на населението по етнически групи към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

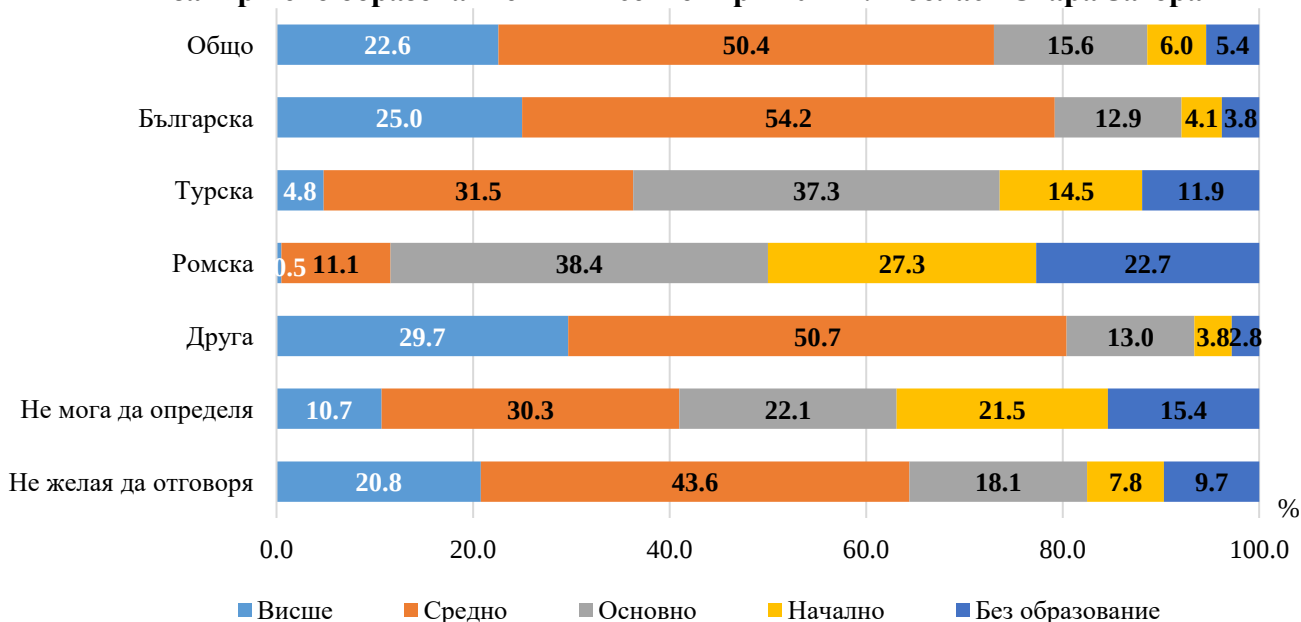

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението в област Стара Загора по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 79.2% са с високо образование (25.0% с висше и 54.2% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 36.3% (4.8% с висше и 31.5% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 11.6%, съответно 0.5% с висше и 11.1% със средно образование.

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи в област Стара Загора се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. За десет години делът на населението със завършено висше образование нараства от 0.2 на 0.5% сред ромската етническа група, от 2.3 на 4.8% сред турската и от 19.1 през 2011 г. на 25.0% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

Фиг. 3. Разпределение на населението по етническа принадлежност и степен на завършено образование към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 0.4% от самоопределилите се към българската етническа група, 3.2% от турската и 7.1% от ромската етническа група.

Децата в задължителна училищна възраст (7 - 15 навършени години) в област Стара Загора, останали извън образователния процес, са 6.5% при ромската общност, 5.6% при турската и 1.2% от самоопределилите се към българската етническа група в тази възрастова група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. В област Стара Загора към 7 септември 2021 г. 19.9% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 6.5% и 0.8% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

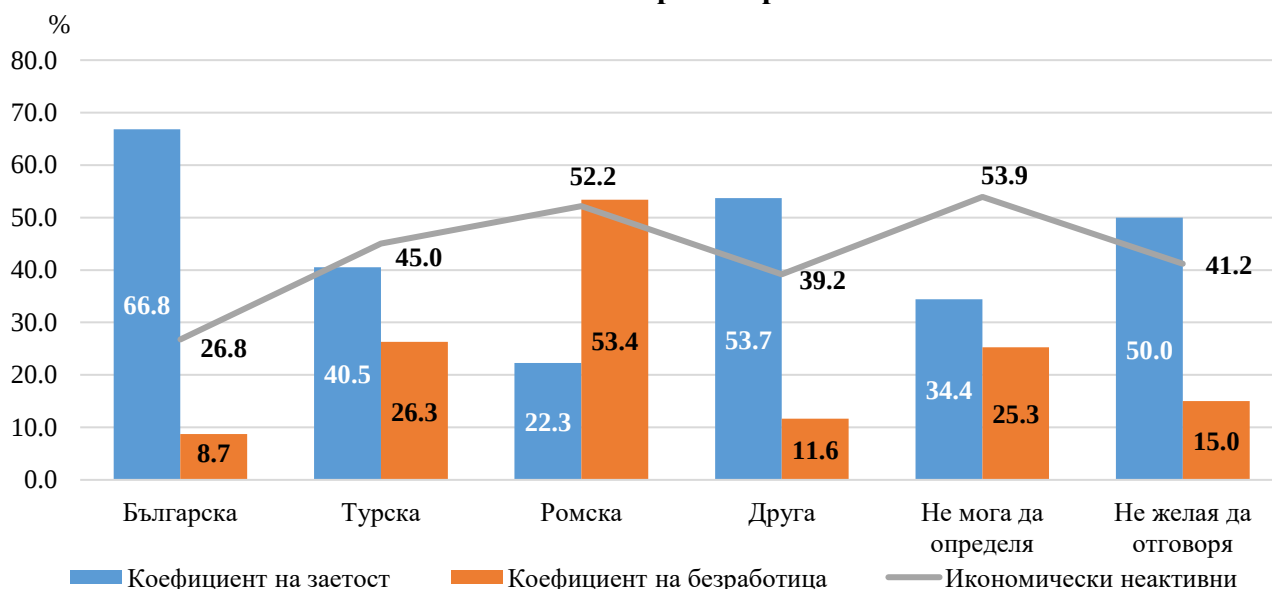
Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. В област Стара Загора най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 66.8%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 22.3%.

Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. Повече от половината (53.4%) от икономически активните лица от този етнос са били безработни през наблюдавания период. Всеки четвърти икономически активен на възраст 15 - 64 навършени години от турската етническа група също е бил безработен през наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 8.7% от икономически активните лица.

Фиг. 4. Коефициенти на заетост и безработица и икономически неактивни лица по етническа принадлежност за лицата на възраст 15 - 64 навършени години в област Стара Загора

Незаетите и неучастващи в образование в област Стара Загора на възраст 15 - 29 навършени години през наблюдавания период варират от 18.9% за българската етническа група, 47.3% за турската до 63.8% за ромската.

Майчин език

Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

В област Стара Загора българският е майчин език за 233 510 души, или 87.0% от населението, турският - за 14 063 души, или за 5.2%, и ромският - за 16 594 души, или за 6.2% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 1 892 души, или 0.7%.

Лицата, които са посочили, че не могат да определят майчиния си език са 695 (0.3%). Отговор „Не желая да **отговоря**“ са отбелязали 1 665, или 0.6% от отговорилите лица.

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

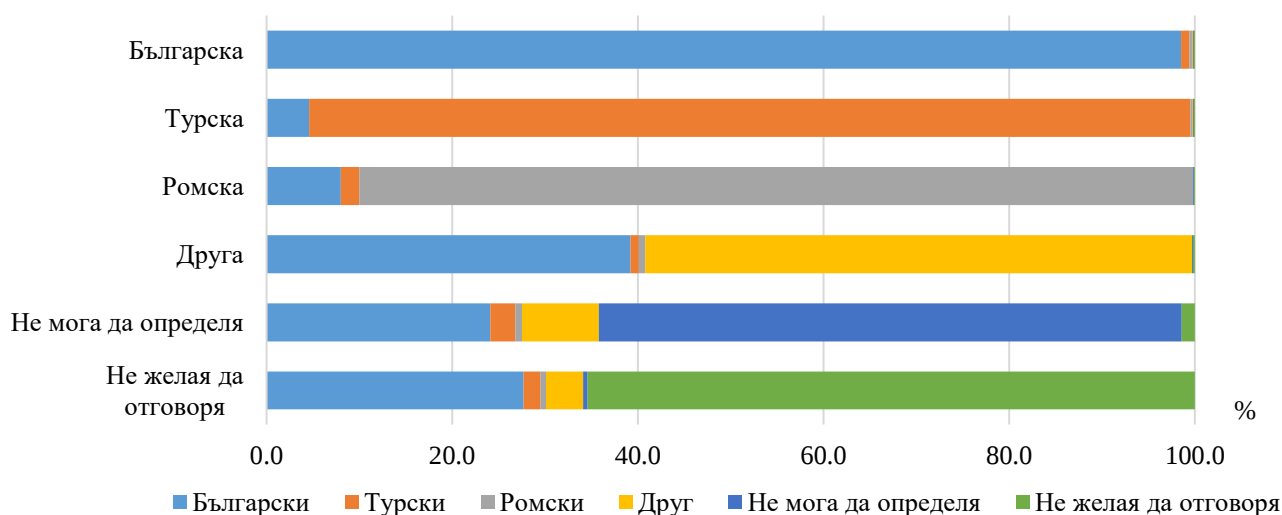
Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 98.5% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 2 186 (0.9%) - турския, 634 (0.3%) - ромския, и 300 (0.1%) - друг.

Сред самоопределилите се към турската етническа група за 11 446 души (94.9) майчин език е турският, а за 550, или 4.6%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 15 893 души, или 89.8%, са посочили ромския за майчин език;
- 1 419, или 8.0% - български;
- 348, или 2.0% - турски.

Фиг. 10. Структура на населението по етническа принадлежност и майчин език в област Стара Загора към 7 септември 2021 г.

Вероизповедание

Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата в област Стара Загора, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 203 134, или 75.7% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 196 970, или 97.0% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание – 4 903 (2.4%), католическо - 464 (0.2%), и 59 са посочили арменско апостолическо вероизповедание. Отговорът „друго християнско“ са избрали 738, или 0.4% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 11 899 лица, или 4.4%, юдейско - 57, а други вероизповедания изповядват 171 лица.

Към 7 септември 2021 г. 16 013 (6.0%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 14 612 (5.4%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 22 533 (8.4%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Вероизповедание и етнос

При лицата в област Стара Загора, самоопределили се към българската етническа група, 188 656 души, или 80.9%, са с източноправославно вероизповедание, 317 (0.2%) - с католическо, 2 186 (0.9%) - с протестантско, и 1 353 (0.6%) - с мюсюлманско вероизповедание. Отговор „нямат“ са

посочили 11 663 (5.0%) лица, а „не мога да определя“ - 10 005, или 4.3% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 8 766 души (72.7%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 411 (3.4%) са избрали източноправославно вероизповедание, 1 036 (8.6%) от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 924 (7.6%) не са успели да се самоопределят.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с източноправославно вероизповедание - 6 513, или 36.8%. Мюсюлманско вероизповедание е посочено от 829 (4.7%) от ромите, протестантско - от 2 301 (13.0%), „нямам“ вероизповедание са отбелязали 3 048 (17.2%) и „не мога да определя“ - 3 078 (17.4%) от самоопределилите се към ромската етническа група.

Най-висок е дялът на лицата, които са декларирали, че не желаят да посочат вероизповеданието си сред ромската етническа група - 10.0%, а най-нисък - сред лицата, самоопределили се към турската етническа група (5.0%).

Религиозност

Религиозността е миросглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този миросглед.

В област Стара Загора към 7 септември 2021 г. 126 045, или 47.0% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 28.0% са отбелязали „не“, 13.9% „не мога да определя“, а 11.1% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 57.0% са жени, а 43.0% са мъже.

Комбинирането на въпросите за вероизповедание и религиозност показва, че 66.6% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато при самоопределилите се към християнско вероизповедание този дял е 57.3%.

Приложение

1. Население по етническа принадлежност и по общини към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

Общини	Общо	Етническа група				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		българска	турска	ромска	друга			
Общо	296507	239770	12170	18158	2465	816	2113	21015
Братя Даскалови	7266	5205	394	1238	55	18	39	317
Гурково	4420	3508	172	197	39	14	73	417
Гълъбово	10967	9499	52	908	31	3	56	418
Казанлък	65721	53177	3942	2503	1197	260	562	4080
Мъглиж	9992	5551	284	3138	103	92	44	780
Николаево	4194	2840	771	252	7	13	12	299
Опан	2418	2134	9	84	25	2	31	133
Павел баня	12594	6042	4075	1449	95	70	165	698
Раднево	16585	14605	211	594	60	15	85	1015
Стара Загора	144213	123536	1211	5951	794	285	965	11471
Чирпан	18137	13673	1049	1844	59	44	81	1387

2. Население по майчин език и по общини към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

Общини	Общо	Майчин език				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		Български	Турски	Ромски	Друг			
Общо	296507	233510	14063	16594	1892	695	1665	28088
Братя Даскалови	7266	5000	492	1241	62	9	51	411
Гурково	4420	2722	899	180	42	14	75	488
Гълъбово	10967	9740	50	511	37	8	58	563
Казанлък	65721	53210	4042	2004	514	180	357	5414
Мъглиж	9992	5483	287	3088	79	92	29	934
Николаево	4194	2063	1538	203	13	16	8	353
Опан	2418	2092	7	85	15	2	27	190
Павел баня	12594	5900	4157	1465	59	62	143	808
Раднево	16585	14267	222	561	78	9	75	1373
Стара Загора	144213	120017	1254	5335	915	256	777	15659
Чирпан	18137	13016	1115	1921	78	47	65	1895

3. Население по вероизповедание и по общини към 7 септември 2021 г. в област Стара Загора

Общини	Общо	Вероизповедание					Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		християнско	мюсюлманско	юдейско	друго	нямам			
Общо	296507	203134	11899	57	171	16013	14612	22533	28088
Братя Даскалови	7266	5370	261	1	1	488	431	303	411
Гурково	4420	2429	131	0	0	263	450	659	488
Гълъбово	10967	8153	45	1	4	807	459	935	563
Казанлък	65721	44866	5482	16	32	2782	2965	4164	5414
Мъглиж	9992	6686	195	4	2	709	953	509	934
Николаево	4194	2362	156	1	0	258	624	440	353
Опан	2418	1748	12	0	0	36	80	352	190
Павел баня	12594	5430	3870	0	1	898	932	655	808
Раднево	16585	11462	121	2	8	1185	953	1481	1373
Стара Загора	144213	102139	1107	32	121	7342	5803	12010	15659
Чирпан	18137	12489	519	0	2	1245	962	1025	1895